

1883.

Tizenkettedik évfolyam.

TORONTÁL

40-ik szám.

Csütörtök, október 4-én.

VEGYESTARTALMU HETILAP. — A MEGYE KOZLÖNYE.

Megjelen hetenkint egyszer, csütörtökön.

Szerkesztői iroda:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beckereken.
Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . 6 ft. | Félévre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr.

Hirdetések és mellekletek — utóbbiak a kinestári illetékek együt 1 ft 50 krral számítva — minden nyelven fölvetnek a kiadóhivatalban. — Kéretik az iktatási díjakat az iktatmányokkal együtt legfőbb szerda reggeli 10 óráig beküldeni, mivel azok különben tekintetbe nem vétethetnek.

Hivatalos hirdetések:
A „Torontál”-ba iktatandó hivatalos hirdetések díjai előlegesen beküldendők, még pedig 100 szóig egyszeri hirdetésért 1 ft, 100—200 szóig 2 ft, 200—300 szóig 3 ft és így tovább. Azonfelül minden egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj és az esedékes nyugtabélyeg is beküldendő.

Magán hirdetések:
A 3-hasábos garmondosor első hirdetésnél 6 kr., többszörinél 4 kr. Kinestári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr.

Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában Nagy-Beckereken, hová az előfizetési pénzek és iktatási díjak küldendők.

Előfizetési felhívás

„Torontál” 1883. évi IV-ik negyedére.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy megrendeléseiket minél előbb megtenni sziveskedjenek, hogy a lap pontos szétküldésében fennakadás ne történjenek.

Az előfizetési pénzek egyszerű póstautalvánnyal a „Torontál” kiadóhivatalához (Pleitz Fer. Pál könyvnyomdájában) címzendők.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 6 ft. — kr.
Fél évre . . . 3 ft. — kr.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.
Nagy-Beckerek, 1883. évi szeptember hó 20-án.

A „Torontál” kiadóhivatala.

Nagy-Beckerek, október 4-én.

— a. Jól mondják, hogy most földrésztünknek egy hatalmas békebirája van. Ez a békebiró az anyagi érdek, mely soha oly határozottan nem tiltakozott a háború minden esélyei ellen, mint jelenleg.

Kétségkívül szeretné Németország az annexiókat betetőzni; s több mint valószínű, hogy a köztársaság a francziák hiúságának kiélegetése végett sokkal inkább rögtönözne egy friss háborút, ha biztos volna benne, hogy egy másod-

dik Sedan nem következik, s azt a mit milliárdokban vesztett, Elzász-Lotharingiában visszakapja.

De az anyagi érdek oly meggyőzőleg, oly parancsolólag követeli a béke fentartását, hogy nem csoda, ha a világ hitelt nem ad semmi felforgatási jóslatoknak és hadjáratni terveknek, ha szintén egy közelgő kitérés minden előjelei horitanak is be a politikai láthatárt.

Az anyagi érdekek a szabadelvűséggel naponkint szorosabb frigyben állanak. A reakció erőtlenné, túléltnek látszik. Nem bir alkotó eszmékkel. Fél a merészebb indítványozásoktól.

Az anyagi érdek, mely hatalmának teljes érzetével bir, a mostani viszonyok közt kiváló előszeretettel ápolja a renddel párosult szabadságot; lenézéssel fordul el az avas hagyományoktól, nem akar lelkesülni kalandos tervek által, a forradalmat keletkezésékor már lenyomja, vagy azon elemektől fosztja meg, melyek sikerre vezethetnek.

Az anyagi érdek a táviradók és vasut-hálózatok által istápoltava, képes roppant kiterjedésű körét ismerni, védeni meg-boszolni.

Ezen nagy hatalom jelenleg az alkotmányos formák iránt idegenkedés helyett bizodalmat mutat, és a felelős s parlamentararis rendszert pártfogolja.

Azonban mégis bizonyos kételkedés szállja meg az embereket az iránt, vajjon nem fog-e a tartós béke reménye iszonyu csalódássá válni.

A polgárosodás, és időszaki haladás mintha egy medertisztító gép munkáját végezné, nagy mennyiségű sarat, iszapot és szennyet vetett a partokra, s az illetők kötelessége már most, ne hogy ezen szennyes anyagot lelkiismeretlen s önző érdekek által vezetett kezek a kitisztított mederbe ismét visszahurcolhassák, úgy intézkedni, hogy ott, a hol akár az

önző érdek a törvénytelen eszközök felhasználásával, akár a szabadságot veszélyeztető hatalmak szövetségével, e káros és az államok nyugalmát és boldogságát fenyegető munka megkezdett, annak folytatását és befejezését meggátolni és azt végleg beszüntetni.

Nagyon csatlakoznak, a kik azt hiszik, hogy a háborúk mindég egyes uralkodó családok önző érdekei, vagy uralmok biztossága végett kezdetnek meg, és folytattnak.

Voltak és lesznek uralkodók, a kik midőn a csatasíkra kiállanak, a jelentős vér- és vagyonáldozatokat, országok és népeik boldogításáért és nyugalomnak biztosításáért kockáztatják.

Az általános lefegyverkezés gazdaságos eszméjének kivételét rendesen nem a jók és jobbak beleegyezése, hanem a rossz és rosszabbak ellenszegülése lehetlenítik.

A hiúság vagy nagyravágyás szülte háborúk időszakunkban már nem népszerűek, s miután ma már nem zsoldosokból állanak a hadseregek, lelkesedetten tűzbe csak akkor vezérelhetők, ha az uralkodók általok országuk és népeik érdekeit együttesen védelmeztetik.

A rabló hadjáratok sikere felett, pálczat tört a humanizmus és civilizatio. Ma már azoknak is van mit féltetniök és veszteniök, kik a trónt és hazát védelmezik.

A háborús hírek tehát ne nyugtalanítsák polgártársainkat.

Az a háború, melybe az osztrák-magyar állam is kénytelenítettik részt venni, nem a hiúság és nagyravágyás, hanem a becsületlen önvédelem, vagy törvényes megtorlás harca lesz, s mint ilyen, a közös állam lelkesült harcosai által folytatva, bizonyosan győzelemre is fog vezetni.

Mi nem fenyegetünk senkit, de arra elég erőseknek érezzük magunkat, hogy minden törvénytelen s igaztalan sértést és támadást, megtoroljunk és visszaverjünk.

Az ipartörvény (1872: VIII. t.-cz.) 5. §-ában említett kávéházi ipar gyakorlásának korlátozásáról.

Tudjuk, hogy a magyar korona területén minden nagykorú, vagy az 1877. XX. t.-czikk 5. §-a alapján 18-ik életévének betöltése után gyámhatóságilag teljeskorúnak nyilvánított egyén, nemre való tekintet nélkül (a nőkre nézve az az 1874. évi XXIII. t.-cz. mondja ki a teljeskorúságot) az ipartörvény (1872. VIII. t.-cz.) korlátain belül, bármely iparágat ideértve a kereskedést is, bárhol szabadon gyakorolhatja.

Az 1867. XVI. t.-cz. 14. czikke szerint az egyik magyar vagy osztrák államterület lakosai, kik a másik államterületén ipart vagy kereskedést akarnak üzni, vagy munkát keresnek, az iparüzlet megkezdésére és folytatására, valamint a fizetendő adóra nézve, a ben-szülőttekkel egyforma bánásmódban részesüljenek.

Az ipartörvény 5. §-a értelmében azonban a közigazgatási hatóságok felvannak jogosítva több rendbeli iparágakra és ezek között a kávéháziakra nézve is, közbiztonsági, közérdeklőségi, közegészségi és más egyéb közérdekek szempontjából az idézett törvény korlátai között és a helyi szükséghez képest általánosan kötelező szabályokat hozni.

A kávéházi és a nagyobb népességű és forgalmu városokban ennek alfajaként meghonosult kávé- és pót- (cichoria) mérési üzlet tehát nem engedélyezett,

TÁRCA

A Vargányay család Pesten.

— Vig beszély. —

Irita Lauka Gusztáv.
(Folytatás.)

Vargányayné nagy szemeket vágott, mert ő nevelésénél fogva félt a rázóktól. Az öreg azonban szívből örült a termék, igazabban gabna-alkusznak. Haladéktalanul le is foglalta magának. Hosszasan elbeszélte miféle gabnanemei vannak eladók, Kapatanovich pedig Gundrára kacsingatva, biztosította az eladásról.

— Gundicza nagysád bizonyosan először van Budapesten?

— Ma vagyok először a nagyvilágban bemutatva.

Az alkusz dühösen kezdett udvarolni. Gunda is beszédes lett és gyakran vigyorgott.

Finám! Milyen szerencsés ismeretség! Jó áron túladhatsz gabnámon. Apropos! Barátom, nemde a gőzmalmok számára vásárol?

— Oh nem! Egyenesen a Hanzavárosok részére. Nagysád, szabad egy keringőre kérem?

— Samu! Nekem ezen ember nem tetszik . . . hamar ismerkedik és tolokodó.

— Ellenszenved a rázókat iránt . . . pedig fogadni mernék, hogy nem is rázó, hanem szerb. Ezalatt Kapatanovich és Gunda megérkeztek.

Az alkusz egyenesen az öreg urnak rohan és megölelte.

— Uram! kedves leánya úgy tánczol, mint egy sylphid. Ha birnök, egy hét alatt körül tánczolnak a világot.

— Köszönöm a bókot leányom nevében! Nagysád nem parancsol valami frissítőt?

Kapatanovich be sem várta a választ, hanem elrohant.

— Az Istenért Gundám, hol a karpereced?

Gunda amint karjára tekintett, halálsápadtá lett.

Csak izzadsággal volt olt a karperecznek. Trombitáltak. Hasztalan, a karperecz nem volt feltalálható. A vendéglős és főpinczér is szegezűg felkutatták a teremnek, anélkül, hogy egy mellénygombnál egyebet találhattak volna.

— Mikor vesztette el a nagyságos kisasszony?

— Épen Kapatanovich alkuszszal tánczolt . . .

— Bocsnát, de az ilyen nevű alkusz ma egy hete temették el; igen, igen, Kapatanovich Arsént . . .

— De kérem . . . nevét tárczámba is bejegyeztem.

Vargányay tárczája után nyult, — kezét azonban üresen buzta vissza.

— Tárczám sincs sehol! Serafine szédülni kezdett.

— Lelkem! calmirozd magad, nem volt több benne kétszáz forintnál.

— Mit mondtam . . . hogy nekem ezen ember nem tetszik!

— A karpereczet és tárczát is ellopta. Hiában szólt a zene, az egész család lehangolódott; nem is maradtak tovább, csak mig az öreg úr egy constablenek a részleteket elbeszélte s az a személyleírást jegyzőkönyvébe bejegyezte.

— Samu! Nekem ez a „vörös ökör” se tetszik.

— Igazad van, Finám! Hagymázos aszistens, barom orvos és alkusz roszatjelentő individuumok.

Gunda pityerget a karpereczért.

— Ne sirj leányom, holnap divatosabbat veszünk.

— Igen! de benne volt megboldogult kis mopszlim photographiája.

— Veszünk mopszlit is. Gunda megcsókolta atyját.

Még az napon a „Pannoniába” költöztek át.

A „Pannoniában” már nem mert az öreg úr a mulatságok után kérdezősködni, hanem föltette magában, hogy a szerencsére bizza magát, bevárja valami nagyvárosi ismerőst s annak utasítása nyoman keresi föl a kinalkozó alkalmat, hogy mulathasson.

A kávéháza ment usjagot olvasni.

A legelső lap ujdonságai közt, melyet elolvasott, terjedelmesen benn volt a vörös ökörben történt malheurja, s ő és családja meglehetősen kíméletlenül kiviczczelve.

Becsületlen embernek kár ilyen demoralisált városban meg is jelenni, — morgogott a foga közt, s a lapot az asztalra dobta.

Boszusan ment fel szobájába. Még jóformán le se ülhetett, kopogtattak.

Isten hozta minálunk a fővárosban, kedves Samu bátyám, alig birtam feltalálni!

— Az ördög hozott, kedves Károly öcsém! Már tegnap ugyancsak megadóztattak a vörös ökörben; nekem kétszáz forintomat, Gunda leányomnak pedig arany karpereczét loptak el.

— Oh, oh! de minő idea a vörös ökörbe szállni?!

— Szegény papám nem ismerte a fővárost. Képzelve csak szomorúságot, Károly bácsi! A karpereczben kedves megboldogult mopszlim arcképe is benne volt, — jegyzé meg Gunda leverten.

— Ismertem biz én gyermekem azelőtt is, csak hogy az én időmben még kevesebb kétemeleles ház és kevesebb tolvaj volt Budapesten, — válaszolt az öreg haragosan.

— Ne busuljanak nénikém, már most én leszek vezetőjük. Meg fogják látni, hogyan lehet Pesten meglopás nélkül is jól és fölségesen mulatni. Ma este elmegyünk a Privorszky-kávéháza.

Károly földije volt Vargányaynak, egyik jó barátjának legidősb fia; magyar biztositó társasági ellenőr.

Hát aztán miféle multság van a Privorszkyban? kérdé Finá.

— A legváltozatosabb Budapesten. Zene, igen jó ételek és italok, szellemus és elegáns maszkok.

— Papácskám! Oda elmegyünk! Én még nem láttam nagyvárosi maszkokat, — esengett Gunda.

— Hány órákor kezdődik?

— Kilencz órákor! Én majd fél kilenczre egy comfortable-n megjelenek s mint urakhoz illik, csak a kávéház előtt fogunk kiszállani.

— Helyes! Mi tehát várni fogunk!

Fél kilenczre Károly csakugyan megjelent s a Privorszkyba szállította a Vargányai családot.

Amint a kávéháza léptek. Vargányait, egy sugár deli álczás karon fogta és formás szerint kiragadta családja köréből.

Szerafin, Gunda és Károly egy külön asztalnál foglaltak helyet, jóízűt nevelve az öreg hódításának.

— Kedvesem! — kezdé a maszka, — megvallom, e perczen örök hűséget tudnék neked esküdni, rám nézve nagyon veszedelmes az ilyen jól conservált ifjuság, vulkanikus kebel és villámos szemek.

Ezeket mondva, erősen magához szorítá az öreg urat. Vargányay elsikoltá magát, mert nagyon csiklandós volt, a mellett jó ízűen nevetett.

— Vulkanikus keblemben csatlakoztál szépem, az régóta egy kihavadt kráter.

— Üres kebel, üres gyomor, mit se érnek!

Az öreg urat egy magános asztalhoz vonzolta.

— Héh pinczér! Ma megalázom magam ünneppélyesen beiktatandó lovagom és vendéged leszek.

— Fogadd köszönetemet kegyességédért. Az ételek felhordattak, az öreg kissé elkomolyodott, a mint a behűtött két bottella pezsgőt meglátta.

Kedvesem! én nem élek pezsgővel! — Egészségemre, hogy kissé lelkesed-

hanem szabad, de általános érdekeknek fogva bizonyos tekintetben rendőri természetű szabályok által korlátozott ipar.

Miután pedig a kávéházi ipar rendszert királyi kisebb haszonvételi jog alkatrészt képező italmérési joggal egyetemben üzetik erre nézve az e tekintetben fennálló szabályok is irányadók.

Az a kérdés most már, melyik üzlet tekintessék kávéháznak és melyik kávé-mérésnek?

Erre nézve a Budapesten meghonosult gyakorlat szerint, kávéháznak csak csupán azon üzlet tekintetik: a mely utczára nyíló helyiségben gyakorolják; melyben kávé, thea, csokoládé kimérési engedély tárgyát nem képező szeszes italok (édesített és finomított alkohol tartalmu likörök, rum, rosoglio és szeremi silviorium.) továbbá hűsítő italok (soda és gyümölcsnedű és az említett cikkekkel fogyasztatni szokott sütemények kaphatók. Melyben a közönség használatára folytonosan legalább két tekeasztal áll, s a mely „kávéháza” vagy a francia „café” felirással van jelezve.

A ki kávéháza szülő iparhatósági igazolványt vált, az köteles a fentírt követelményeknek eleget tenni, azonkívül jogában áll mindennemű — nem tiltott — játékok kártyákkal vagy egyéb jelekkel (sakk, domino, ostabla) és eszközökkel megengedni és éjjeli 12 óráig vonó hangszerekkel zenéltetni.

A kávéház tulajdonosa köteles Budapesten, akár tart édesített italokat, akár nem, községi regále adópótlék czímen egy évre, előleges negyedévi részletekben 15 forintot a törvényhatóság házipénztárába fizetni.

Ha a fentebb elősorolt italműveken kívül még közönséges pálinkát (törkölyt) tart, úgy annak poharankénti kimérése „korlátozott pálinkamérési jog” czímen külön italmérési jogosítványt kell váltania, ugyszintén a bor és sör kiszolgálhatóságára nézve is.

Bor, sör és korlátozott pálinkamérési jogosítványt Budapesten ez időszerint csak az nyerhet, a ki helybeli illetőségére vonatkozó bizonyítványt szerez, melyet részére a tanács állít ki, azon esetben, ha külföldi létre vagy hazájából való elbocsátatását, az 1879. L. t.-cz. értelmében magyar állampolgárságát, vagy természetszerű (születés folytán való) magyar honosságát, két évi adófizetést, rendőri büntetlenségét és azt, hogy a község terhelése nélkül magát fenn tudja tartani, hiteles okmányok alapján igazolja.

A magyar állam és a község kötelekebe való együttes felvétel díja 40, a község kötelekebe való felvétel díja 25 frt. Az illetőségi bizonyítvány elnyerése után azon kerületi eljárás, melynek,

jél, egy pár pohárral megiszol, a többi majd elfogyasztom én.

— Asszony vagy leány! Szeretnék a szemed tekinteni.

Az álcás pár percze megmutatta arcját.

Az öreg ur elbámult vendége bájaira.

— Kivel vagy itt edesem atyáddal vagy anyáddal?

— Nagypámmal, oktondi! — Ezeket mondva megszorongatja az öreg ur kezét.

Az öregnek alkalmasint nem igen izlett e nagy bizalmasság, sőt talán messzebbre is gondolhatott, mert a fizető pinczért kiálltotta:

— Tizenkilenc forint ötven krt kérek fizetni.

— Csak a társaságot nézem meg kissé, a melylyel ide jöttem, — szól az öreg, savanyu arczzal a számlát még egyszer átfutva, fölkel s mielőtt valaszt nyerhetett volna, magára hagyta a bűvös tündért.

Károly, Szerafina és Gunda társaságában egy ifju ember isült, ki anélkül, hogy az öreg urat köszöntötte volna, ugyancsak lelkesen udvarolt a kisasszonynak. Az öreg se lovagnőjével, se az uri fizetéssel nem dicsekedett.

— Kedves Károly öcsém! Furcsa divat van itt nálatok a fővárosban, hogy a delnök, habár álarcosan is, magánosan eljárnak a kávéházakba.

Az ismeretlen józúen kacagott. Károly birtelenében maga se tudta, hogy mit válaszoljon.

— Uraságod alkalmasint vidéki, s az ez időszeri pesti szokásokkal ismeretlen?

— Igen, vidéki vagyok! Ez itt nőm Szerafin, ez leányom Gunda, ez szeretett öcsém Károly. Én Vargányay Sámuel közbirtokos vagyok! Kihéz légyen szerencsém?

Még talán éppen jökor történt, hogy az öreg ur magát és családját bemutatta.

— Hechtes Friczi! A szeszfinomító társulat jogi tanácsosa.

A fiatal ember fölkel, köszönt és távozott.

(Vége következik.)

területén üzletet nyitott, kiadja részére a korlátozott pálinkamérési engedélyt, 125 frt díj lefizetése után pedig a bor és sör-mérési engedélyt, melyek után az évről évre a bizottságilag kivetendő s évnegyedenként előre fizetendő regaleadó külön jár.

A kávéház tulajdonosa köteles iparigazolványát az üzleti helyiségben szembevetendő helyen kifüggesztve tartani. Szerencsejátékok, melyek közé a ferbli is tartozik, az 1879. XL. t.-cz. 87—89. §§-ai értelmében tiltva. A vendégek kiszolgálására csak férfiszemélyek alkalmazhatók. Kávésnak helyiségében bordélyüzletet közzévetenie, kéjgelést megengedni, vagy kávéházát közérkölciséggel lenes mulató helylyel összekötnie szigorúan tiltatik. Ugyanez áll a kávémérésekre nézve is.

Kávémérésben egyedül kávé, tejet, theát és csokoládét és külön regalejogositvány mellett palackozott bort vagy sört szabad kiszolgáltatni. Ilyen üzlet az évszakra való tekintet nélkül esti 11 órakor bezárandó és reggeli 4 óra előtt ki nem nyitható. Ezen idő alatt a kávémérő vendéget még zárt ajtó mögött sem fogadhat.

A kávéházak és kávémérések a fővárosi rendőrség s az elsőfoku iparhatóság felügyelete s ellenőrzése alatt állanak. Kihágás esetében elzárás vagy pénzbüntetés alkalmazható. Súlyosabb beszámítás alá eső cselekmények vagy mulasztások elkövetése esetén mindkét büntetés együttesen alkalmazható. Az elzárás egy naptól öt napig, a pénzbüntetés pedig 2 forinttól 50 frtig terjedhet. Ha pénzbüntetés alkalmaztatik, az összegnek behajthatlansága esetében 2 forinttól 10 forintig egy napi, azonfelül pedig minden tíz forintig terjedő összeg helyett egy-egy napi elzárás alkalmazandó. Ha elzárás és pénzbüntetés alkalmaztatik, az utóbbinak megfelelő összeg behajthatlansága esetében az elzárás további tartama a pénzbüntetés mérvéhez képest két napig terjedhet (1879. XL. t.-cz. 16., 17., 22. és 23. §§-ai). Az iparhatóság által kiszabott büntetéspénzek az 1872. VIII. t.-cz. 95. §-ában meghatározott czélokra, a rendőrség által kiszabottak a szegényalap javára fordítandók.

Torontálmegye alispánja

folyó évi szept. hó 24-én 21271. sz. a. a. nm. m. kir. belügyminisiteriumnak f. évi szept. hó 10-én 50422. sz. a. kelt, és a magyar korona országai egyesített, valamint az ország külön czimereinek magánosok, magánjellegű testületek, vállalatok és intézetek által való használatáról szóló 1883. évi XVIII. t. cz. végrehajtására vonatkozó körrendelet kapcsán következő utasítást, illetve rendeletet adta ki valamennyi szolgabíróknak és Nagy-Becskerek városi polgármestereinek:

Felhívom a szolgabíró urakat, illetve Nagy-Becskerek város polgármesterét, hogy a ministeri rendelet értelmében mindazon magánosokat, magánjellegű testületeket, vállalatokat és intézeteket, kik és melyek a kérdéses czimerek valamelyikének használatára ezen törvény hatálya lépte előtt hatósági engedélyt nyertek vagy azt kormányilag jóváhagyott alapsabályok alapján használják, a lehető legkiterjedtebb nyilvánossággal közzéteendő hirdetményben felszólítsák, miszerint ebbeli jogosultságukat f. évi október hó 25-ik napjáig bejelenteni és az engedély-okmány eredeti, illetve az alapsabályok egy hitelesített példányának benyújtásával igazolni kötelesek. Az ilyen engedélylyel az egyes szolgabírói járáskor, illetőleg Nagy-Becskerek város területén bírók teljes névjegyzéke az említett okmányokkal felszerelve, a ministerelnökkel való közölhetőség végett, legkésőbb f. évi október hó végeig beküldendő. Kivételnek természetesen ezen igazolás kötelezettsége alul azok, kik az állam egyeduralmának tárgyát képező cikkekkel az illetékes hatóság engedélye mellett árulnak, de nem azok, kik a m. kir. udvari czimet az eddig fennállott szabályok értelmében megnyerték, mert ezek engedély okmányai szintén be kívánandók és beterjesztendőek lenni. A készitendő kimutatásba tehát minden egyes esetben nézve felveendő, hogy a czimer használatára mely régi alapon bír jogosítványval.

A fentebb érintett hirdetményben egyúttal az is közzétudásra hozandó, hogy az ezen határozományoknak meg nem felelő czimatlak f. évi október hó végeig átalakítandók, illetőleg a czimlapok és czimeres nyomtatványok ezen idő alatt megsemmisíthetők végett beszovaltatandók, oly hozzáadással, hogy mind azok, kik ezen felhívásnak a mondott határidőben eleget nem tesznek, az illető község szegényalapja javára 50 frtig terjedhető pénzbírsággal fognak büntetlenni, a czimatlak az engedetlenek költségén hatóságilag eltávolíttatni, a czimlapok és czimeres nyomtatványok pedig az illető helyiségekből, vagy bárhonnán is elkoboztatni és megsemmisíttetni; magától értetvén, hogy ezen elbánás alá nem esnek azok, kik e czimereket a törvény életbe lépéig jó hiszeműleg használták és az új engedély meg-

nyerhetőséért folyó évi jun. 22-éig folyamodtak, mindaddig, míg ezen folyamodás felett a ministerelnök nem határozott.

Egyebekben ugy a törvény, mint a ministeri rendelet intézkedései világosak és félremagyarázhatatlanok lévén, még csak annyit jegyzek meg, hogy a czimerek jogtalan használatát által elkövetett kihágások elbírálásánál ugyanazon eljárás követendő, mely a kihágásokra nézve általában az 1880. évi augusztus 17-én 38547. sz. a. kelt belügyminisiteri rendelettel kibocsátott utasításban szabályoztatott. All ez tehát az eljárás megindítására nézve is oly értelemben, hogy az első fokú hatóság köteles lesz az eljárást mindenkor hivatalból megindítani, bármely uton jutott is tudomására a kihágás elkövetése — a névtelen feljelentés esetét kivéve.

Végül még megjegyeztetik, hogy az engedélylyel egy régi jog alapján bíró, mint új engedélyt kieszközölő jogosítottak járásonként és a központban az egész megye területére nézve nyilvántartandók, és minden esetben, midőn a járási tisztviselők az ezen nyilvántartásban felvett jogosítottak tekintetében oly körülmények tudomására jutnak, melyek miatt az engedély egy a törvény 2. §-a alapján eredetileg megadható nem lett volna, ezeket ide azonnal bejelenteni szoros köteletségüknek tartásák.

Körrendelet.

valamennyitörvényhatóságiközigazgatásibizottsághoz, kir. adófelügyelőhöz és kir. adóhivatalhoz.

A fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t. cz. 54. §-ában az 1883. évi adóévre nézve foglalt átmeneti intézkedések között az a) pont alatt azon intézkedés is foglaltatik, hogy az 1883. évi fegyveradó és vadászati adó kivételére szolgáló bejelentések (14. és 31. §.) 1883. évi július hó első felében nyújthatók be. A törvény ezen átmeneti rendelkezésével szemben, a szóban levő törvény végrehajtása iránt f. évi június 25-én 39.280 sz. a. kibocsátott körrendelet 6. pontjában az ott tüzetesen elősorolt körülmények figyelembe vételével megengedőnek találtam, hogy azon bejelentések, melyek a törvény 54. §-ának a), b), c) pontjai szerint a folyó 1883. évi július hó első felében lennének benyújthatók, ugyanazon hónap utolsó napjáig, kifogás és nehézség nélkül, épen úgy elfogadassanak, mint a d) pont szerint az adómentes fegyverekről már korábban a kir. adóhivattaltól nyert bejelentési bizonyítványok bemutatására az egész július hó folyamán van kitűzve, az e) pont szerint pedig terjedő időre váltott vadászati jegyek érvénye ugyanazon év július hava végéig lett kiterjesztve. Miután azonban a kir. adófelügyelők által hozott beterjesztett jelentések-ből arról kellett meggyőződnöm, hogy némely helyeken ily tudva levő löfegyvertulajdonosok által, kik nem egyszersmind vadászok is, egyetlen egy fegyveradó bejelentése sem lett a f. évi július hó végéig beadva; más helyeken pedig a földműves vagy napszámos osztályhoz tartozó löfegyverbirtokosok a nyári munka idején élelmi és keresetszerzés végett hazulról közelebbi vagy távolabbi vidékre eltávoznak, a kik rendszerint csak a nyári munkaidény befejeztével szoktak azután lakóhelyükre visszaterelni: mindezeket, valamint azt is tekintetbe véve, hogy minden új törvény keresetűvitele sok mindenféle akadályba és nehézségbe ütközik, folytatolag megengedőnek találtam, hogy a fegyverek bejelentésére ez évben július hó végéig kitűzött határidő ezen év október hava végéig kiterjesztessék, gondoskodván egyszersmind arról is, hogy ezen intézkedésem az ország összes törvényhatóságai által minden városban és községben a lehető legterjedtebb módon oly hozzáadással hozassék a közönségnek tudomására, hogy ezen utolsó határidő lefolyta után a törvény egész szigorja fog a mulasztók ellen alkalmaztatni. — Budapesten, 1883. szeptember hó 17-én. Grf. Szapáry. s. k.

A gyümölcs eltartásáról.

A legutóbbi időkig kétféleképp tartották el a gyümölcsöket, vagy világos szellős helyen vagy pedig sötét, a legelől jól elzárt helyiségben. A tudomány azt tanítja, hogy a világosság és a levegő a gyümölcsöt csakhamar megérleli, a tapasztalat pedig, hogy a levegőn a gyümölcsöt megrancsósítja és így ez jelentékenyen veszít piacczi értékeiből. Még nagyobb véleménykülömböség uralkodik a felett, vajjon a gyümölcsöt (csakis csontart magvakról szólók) a lerázás után kupacza kell-e rakni és flanelposztóval letörölni, vagy csak az elsőnek szabad történnie, és az utóbbinak nem, vagy pedig mindkettőt mellőzendő. De mily nagy nézetkülömböség van még csak a gyümölcs eltartásánál a rohadást megakadályozó eszközök avagy eljárások tekintetében. Menynyit vitalkoznak még e felel.

Ha a legkiterjedtebb gyümölcs-eltartási módot megakarjuk ismerni, akkor az angolok eljárását kell megtekintetünk, kik még eddig e tekintetben a legnagyobb haladást képesek felmutatni. A lehető legrövidebben akarom előadni az angolok eljárását a gyümölcs eltartást illetőleg, de migdenekelőtt egy pár szót akarok mondani a gyümölcs leszedése felől, szem előtt tartva a világ legkiterjedtebb gyümölcsészeit. Legelőször is azt mondom, hogy a gyümölcsöt csakis tiszta, száraz időjárásnál szabad szedni és soha sem rázni. Az két oly követelmény, a mely a gyümölcs eltartásnál igen sokat nyom a latban. Kitűnő asztali gyümölcsöt még azelőtt kell szedni, mielőtt a nap a harmatot leszáította volna

róla, mert így megmarad teljes zamata, de kinézése.

A gyümölcsnek érett volta is igen fontos, de e tekintetben az almának és körtenének érlelési foka különfeleképp lesz megítélve. Ha igen korán lesznek leszedve, akkor a piacczi értékük és tartosságuk csökken. Ez az oka a héj összezsugorodásának és a kora elromlásnak. Azonban a fán sem maradhatnak igen sokáig, mert ez is kora elromlását okoz. A legjobb időpont a leszedésre az, a mikor az alma fél elfordításnál (a mi azonban minden nagyobb erőlködés nélkül történjék) már leszakad a fáról. Későn érő tőli almát a fagnak bekövetkeztéig hagyjuk a fán, s csak akkor szedjük. Ennél nem határoz semmit, ha vajjon nehezen, vagy könnyen szakad-e le a fáról.

A körtét pedig akkor szedjük le, és ezt nem lehet eléggé ajánlani, a mikor a magvak hegyei feketedni kezdenek és mivel még ekkor a gyümölcs erősen függ a fán és a gyümölcs rügyekre is igen vigyázni kell, a leszedés csak olóval történjék.

Ezen eljárással annyira nyerne kinézésben és zamatan, hogy különben harmadik osztályba sorozott körték az első osztályban kapnak helyet.

A francziák a körték ezen utóérését jól ismerik és hirnevük bizonyára nem volna oly nagy, ha a fennebbi eljárást nem alkalmaznák. Nemcsak a francia égalj, hanem gyapjukendőkben való utóérés hozza létre a kitűnő körtéket. Rendesen a gyümölcsöskasok gyapjukendőt teritenek, mely az egész kas fenekét befedi. Három, egész négy hétig ily kasokban maradnak a körték és csak aztán lesznek szétkülöve. Egy amerikai gyümölcsész-nél, a ki kitűnő asztali körtét termesztett, oly szobát láttam, a mely a négy falon a meddig csak az ember kézzel elérhet, tolóladakkal volt ellátva. Ezen tolóladák 4 hüvelyk magasak voltak és így egy réteg körtét fogadtak be. Ezen tolóladákban, melyeknek aljára gyapjukendőt voltak terítve kerültek utóérésre a körték és a tulajdonos biztosított afeől, hogy ezen drága berendezés kifizeti magát. A gyapjukendők helyett búza- vagy tönkölykorpát, némelykor pedig vattát használnak. Legjobb mindenestre a gyapjukendők. De ha a termés igen nagy és a termelő nem veszi magának a fáradságot, hogy ily jól helyezze el a gyümölcsöket, akkor mindenestre az előbb említett érési időpontot kell szigorúan betartani, mert mind a minőség tekintetéből, mind pedig tartósságukra nézve sokkal jobbak lesznek, miut ha a fán értek volna meg teljesen.

Az almák és körték leszedésénél arra is kell ügyelni, hogy azok óvatosan, darabonként szedessenek le és először kisebb zöld levelekkel puhán kibéltet kosárkába tészenek. Ezen eljárás mellett fényesen kitűnik a törpe, alacsony törzsfákna a haszna. A magas koronájú fákra csak egy része szedhető le kézzel a gyümölcsök, úgy, hogy az ágak és termőgalyak ne legyenek megsérteve. De ez esetben sem szabad a fent maradt gyümölcsöt lerázni, hanem magától mülködő gyümölcszedéssel, a melyeket már mindenhol készítenek.

Ha a kisebb kosarak tele vannak, akkor ezekben tartalmát egy nagyobb kosárba kell óvatosan és darabonként átrakni. Ezen nagyobb kosárnak aljára fehér kendőket kell teríteni. Ezek után pedig a termést jó ruganyos kocsin kell a legjobb uton azon helyre vinni, a hol az össze lesz gyűjtve. Itt addig marad szabad levegőn, míg az erős kigőzölés, az ugynevezett gyümölcsizzadás bevégződött. A gyümölcsnek nem kell asztalon feküdnie, hanem padlón is feketik piramiskba rakva, de semmi esetre sem szabad szalmára rakni. Ez tudniillik magába szítja a kigőzölést, elrohad és a gyümölcsnek undorító szagot ad. Jobb a gyümölcsöt lóher szénára, még jobb magóra deszkára rakni. Az izzadás után, a mely körülbelül 14 napig tart, némely termelő a gyümölcsöt flannel kendőkkel leszokta törölni, mások ezt nem tartják jónak. Én az utóbbiakkal tartok, mert azt vettem észre, hogy szabad levegőn a gyümölcs ugys eléggé kiszárad, a letörésnél pedig a gyümölcsze és zamata nem változik ugyan meg, azonban tönkre megy épen azon gyenge hamu, melyet a csemege gyümölcsöknek oly nagyra becslünk s mely a gyümölcs kinézésének bizonyos üdéséget kölcsönöz.

Most már azon kérdésnél állunk: mily szempontok tartandók szem előtt a gyümölcs-tartásnál? Erre következőleg lehet röviden válaszolni. Az eltartásra szolgáló helyiség legyen:

1. mindig ugyan egy hőmérsékletű;
2. ezen hőmérsék 10—15 fok C. legyen a zerus pont felett;
3. a világosság teljes kizárása;
4. a légjárát megakadályozása;
5. a lehető legnagyobb szárazság;
6. oly berendezés, hogy a maga súlyánál fogva ne szenvedjen a gyümölcs;
7. észak felé nyitott, a többi égtáj felé pedig zárt fekvés.

A ki vagy tér vagy pedig más oknál fogva ily gyümölcskamart nem tud vagy talán nem akar készíteni, az legalább arra törekedjék, hogy helyisége a fennebb említett szempontoknak minél jobban megfeleljen. — Minden bizonynyal hazánkban is e tekintetben sokat tehetünk!

Németországban közönségesen pinczét használnak a gyümölcs eltartásnál. Ez ellen semmit se lehetne felhozni, ha a pinczék czélszerűek volnának. Azonban a pinczék sok hiányban szenvednek. Legelőször is igen mélyen fektésznek, e miatt nedvesek és így

a gy
hogy
földj
undo
Gyak
szór
mőlc
vány
rakje
kupa
sok
hetel
volna
vagy
falel
ki ke
szalm
kupac
feláll
Azon
de me
mész
már l
eltarta

B
érnek
üresk
képeze
ben, a
kényel
tételek
haszon
esnek
deken
letti ra

Me
oly gy
egy ho
len eg
hosszu
lon, de
lányi
lehet a
kosarok
dig réte
hetők a
Deszka
falra er
még pe
szögü
maradó
léczelve
mőcsös
lehet bá
kezőleg
gyümöc
teszünk,
ezután p
addig fol
láda. A
kell hasz
szaga a

Még
borszess
szárítja.
tásfából
gálatot te
rétegezés
kákbán
továbbá
igen kön
rohad og
fel, sem
piros mu
léssel a sz
ugyis ige
tehát hasz

* 6
napját var
lettel ünne
szini zász
kath. temp
nos teljes
tisztelet
hatóságos
teljes szá
közönsége
gyülelésből
fejeste ki
előtt.

* Ün
hő 4-én k
9 órakor a
ünnepélyes
mal. A sz
tanári kara
ajtatokodó
jelentek —
nár mutatta
sát és kegy
zsef apostol
Lélekemelő
részeit hall
„Pater noster
organakiser
hangján oly
pen a mi é
elleti) adot
templomi é
kozhatni. A
kedettebb h
mise végezt
Délben a ver
társas ebéd
Béla házfőn
de díszes be
kat s az
beszédet a
s lelkesen é
mozgó de s
kifejezése a

a gyümölcs nem tud kiszáradni. De nemcsak hogy a falakról csepeg a víz, hanem a pincze földje is igen sáros és nedves. Azonkívül undorító rohadó szag uralkodik is helyeken. Gyakorta úgy tesznek, hogy egy kis szalmát szórnak a pincze ajára és arra töltik a gyümölcsöt. Némelykor csinálnak ugyan faállványt, de erre is a nélkülözhetetlen szalmát rakják. A gyümölcsöt nem rétegenként, hanem kupaczkokba összehalmozzák. Világos, hogy sok jelentékeny javításnak nem épen legyőzhetetlen akadályok állanak útjában. Ily javítás volna, ha a pinczét kövekkel vagy asphalittal vagy pedig kerámit téglákkal raknák ki és felsőt csemmentel vakolnák be. Mindenesetre ki kell dobni a pinczéből az annyira káros szalmát, továbbá a gyümölcsöt sem szabadna kupaczkba rakni, hanem rétegenként kellene felállítani. Egyes állvány helyett a falakon végig futó deszkapolcokat kellene használni. Azonkívül a nedvességet, ha nem is egészen, de mégis részben chlorcalciummal vagy égetett mészszel fel kellene szivartni. Ezen javításokkal már lehetne használni a pinczét gyümölcs-elraktára.

Különbben a pinczék semmi esetre nem érnek annyit, mint az ujonnan felfedezett üres kőzfalal ellátott gyümölcskamrák. Kivételt képeznek szikla pinczék száraz hegységeken, a melyek viszonylagosnak vannak építve és kényelmes bejárattal bírnak. A hol ezen feltételek hiányoznak, a pinczék építése teljesen haszontalan dolog. Egészen más tekintet alá esnek a városok, mert ott nincs hely, de vidéken mindenesetre célszerűbbek a földfeletti raktárok.

Most pedig lássuk, milyennek kell lenni oly gyümölcskamráknak, a melyek kicsinyek, úgy hogy az egész termés nem fér el egyetlen egy rétegbe kiterítve. Angolországban hosszú gyümölcskosarakat alkalmaznak a falon, de úgy hogy, ezen kosarak között egy lábnyi úr maradjon; ekkor tudniillik jobban lehet a gyümölcsöt ki- és berakni. — Ezen kosarakba lesz fektetve a gyümölcs, még pedig rétegenként. Jobban és könnyebben kezelhetők a gyümölcsös ládák. Ezek így készülnek: Deszkák lesznek 2-3 lábnyi távolságban a falra erősítve. Erre keresztdecskák jönnek, még pedig úgy hogy az előbbiekkel négy-szögű üregeket képezzenek. Az elől távra maradó rés $\frac{3}{4}$ résznyi magasságig be lesz léczelve vagy deszkázva. Így kapunk kis gyümölcsös ládákat, a melyekkel igen kényelmesen lehet bántani. Ezen ládáka a gyümölcs következőleg lesz elrakva: A láda ajára egy réteg gyümölcsöt rakunk, erre erős szalmapapírost teszünk, erre megint egy réteg gyümölcsöt, ezután pedig ismét szalmapapírt. Ezen eljárást addig folytatjuk, míg be nem telik a gyümölcsös láda. A szalmapapírosból a világosabb fajtát kell használni, mert sötét színűnek undorító szaga a gyümölcsön is megérzik.

Még jó ha az ember a szalmapapírost borszesszel megmossa és a használat előtt megszáritja. A gyümölcsládákat nem szabad gyanútásból készíteni. Ezen ládácskák kitűnő szolgálatot tesznek oly helyen, a hol a gyümölcsnek rétegezése különben ki nem vehető. Ily ládácskákban igen sok gyümölcsöt lehet eltenni, továbbá télen a gyümölcszellőzetésénél is igen könnyen kezelhetők. Ha itt-ott meg is rohad egy-egy gyümölcs, ezen rohadás sem fél, sem le nem terjedhet, mert a szalmapapíros mindenütt újat állja. Vigyázatos kezeléssel a szalmapapíros évekig is eltart, és mivel ugyanis igen olcsó, a költségek nem nagyok, tehát használatuk is igen ajánlatos. G. F.

HIRHARANG.

* Ő fensége a király mai névenapját városunk közönsége ez évben is kegyelettel ünnepelte meg. Középleteinket nemzeti színű zászlók díszítették. D. e. 10 órakor a román templomban Schaffer Antal esperes plébános teljes egyházi díszben ünnepélyes hála isteni tiszteletet tartott, a melyen a megyei és városi hatóságok, a csász. kir. és a honvédtisztikar teljes számban jelent meg. Torontálmege közönsége a folyamatban levő rendes őszi közgyűléséből a miniszterelnök úján táviratilag fejezte ki szerencse és üdv-kívánatait a trón előtt.

* Ünnepélyes isteni tisztelet. F. hó 4-én király Ő Felsége nevenapján délelőtt 9 órakor a főgymnasium díszes templomban ünnepélyes isteni tisztelet tartott „Te Deum“-mal. A sz. misét, — melyen a főgymnasium tanári kara a tanuló ifjúsággal teljes, egyéb ajátoskodók pedig is szép számban megjelentek — Obelcz József főgymnasiumi tanár mutatta be az Egek Urának, szent áldását és kegyelmét könyörgővén le Ferencz József apostoli uralkodó királyunk Ő Felségére. Lélekemelő volt a szent mise egyes énekeirezt hallgatni, különösen a „Praefaciót“ és a „Pater noster“, melyeket Obelcz úr szép orgonakísérettel mellett az ő gyönyörű tenorhangján oly magasztosan, praecisítással (főképpen a mi a szeszeg hangszuloyozását is elletti) adott elő, hogy hozzá fogható szép templomi énekléssel széles vidéken nem találkozhattunk. A jelenlevők mindnyájan a legemlékedtebb hangulatban hagyák oda a szent mise végeztével a csinos kis templomot. —

Dalban a vendégszerető kegyesrendiek házában tarsas ebéd volt, mely alkalommal főt. Arányi Béla házfőnök és főgymn. igazgató egy rövid de díszes beszédben élte Felséges királyunkat s az egész uralkodó családot, mely kezdetét a jelenlevők állva hallgatták végig s lelkesen éljenek. Ambátor szük körben mozgó de szép kis ünnepély volt ez, jeles kifejezése azon hűségnek és ragaszkodásnak,

mellyel Ő Felsége és az uralkodó ház iránt minden körben viselteknek.

* Erzsébet alapítvány. A királyi család legújabb sarja születésének megörökítésére, törvényhatóságunk egy 1000 forintos alapítványt tett, melynek f. évi szeptember hó 2-ikától számílandó kamatai a kir. tanfelügyelő javaslatára, minden rendes őszi közgyűlésen azon nem magyarjku néplatanítónak fognak jutalom gyanánt oda ítélni, a kinek nem magyarjku tanítványai a magyaryelv tanulásában a legnagyobb előmenetelt tették. Az alapítvány az újszülött főhercegnő után Erzsébet-alapítványnak fog nevezetni, a mire nézve a fenséges trónörökös pár engedélye a helygimnaster utján kikértilik.

* A torontálmegei községi és körjegyzők nyugdíjintézet választmánya múlt hó 28-án tartott ülésében Theodorovits Luczian volt szanádi községi jegyző özvegyét évi 400 forinttal, Oberling Jakab szent-huberti községi jegyző évi 450 forinttal nyugdíjazta. Ruppenthal János franczfeldi községi jegyző, miután munkaképtelenségét nem igazolta, nyugdíjaztatása iránti kérelmével elutasított. Özv. Pajdak Miledának a férje által a nyugdíjintézet elbebe léptetése előtt eltiltolt szolgálati évek után járó nyugdíj kiutalványozása iránti kérvénye kiegészítés végett a megye alispánjának kiadott. Végül a felosztott torontálmegei népjegyzői nyugdíjintézet által a községi és körjegyzők nyugdíjintézetére átruházott 5502 frt 93 kr. követeles elfogadtatott és a megye alispánja, mint a nyugdíjintézet elnöke felhatalmaztatott, hogy ezen követelek behajtása iránt szükséges intézkedéseket megtegye. Nem érdekelten annak felemlítése sem, hogy az eddigeli megszavazott nyugdíj összege évenként 5000 frtra rug.

* Meghívás. A délmagyarországi tanítóegylet nagy-beckereki fiókja f. évi október hó 18-án Nagy-Beckerek városában, a közs. iskola épület dísztermében, tek. Hölzl Lőrincz tanító urnak 40-éves működése alkalmából annak jubileumát az őszi gyűléssel kapcsolatban tartja, mely ünnepély s gyűlésre ezennel a jubilis tanító urnak volt tanítványai s tisztelői, valamint a fiókgyeleti tagok s iskolaharatók tiszteletteljes meghívataknak. — Hazafui üdvözléttel, Nagy-Beckereken, 1882. évi szeptember hó 30-án, Szabó Sandor, fiókgyeleti titkár.

* Megkegyelmezések. Stefania trónörökösne Ő kir. fensége nek szerencsés és örvendetes szülése alkalmából nagyobb mérvű megkegyelmezések történtek, melyekben a helybeli kir. törvényszéki börtönből is három férfi rab részesült.

* Jutalomdíjak. A helybeli jótékony négyelet által a következő nécselések részesültek jutalomban: Az 1-ső, 25 frtos díjban Quaiser Erzsébet, 27 év óta szolgál özv. Mokkerné; a 2-ik, 15 frtos díjban Kollet Katalin, 15 év óta szolgál Stagelschmidt Pálnál; a 3-ik, 10 frtos díjban Kecskeméti Ernesztin, 10 év óta szolgál Fuchs Sebőnél. Összesen 13 pályázó volt.

* Adóbefizetés. A kir. adófelügyelőnek f. évi október hó 1-én a megyei közigazgatási bizottsága elé terjesztett jelentéséből arról értesülünk, hogy f. é. augusztus havában egyenes adó fejében 1.026.250 frt 75 kr. folyt be, mely eredmény az 1882. évi aug. havi eredményhez viszonyítva 141.204 frt 18 krral kedvezőbbnek, ellenben hadmentességi díj fejében 15.679 frt 54 kr. mult évi aug. havi eredménynel szemben 1540 frt 90 kr. kevesebbnek mutatkozik.

* A gabona szem az aratás után nő-e, ha a gabona érés előtt learatott? ezt a kérdést régóta vitatják a gazdák és molnárok. Némelyek azt állítják, hogy a zöld állapotban learatott gabona tovább nő és a szem úgy fejlődik, mintha teljes éreségig hagyták volna meg a mezőn. Jordan tanár, a pensylvániai állami collegiumon erre nézve kísérleteket tett; különböző stadiumban levő búzát arattatott le, azok egy részéből azonnal kiszedette a szemeket, a többi szemeket pedig a kalászonok hagyta. A kalászonok szarított szemeket megmérlette és összehasonlította más éresi stadiumban levő, egyenlő szemekkel. Az eredmény az volt, hogy a bizonyos időpontig learatott éres szemek sulya 22%-kal növekedett, míg a későbbben learatott szemek egyenlő sulyuak voltak a szabadon maradt szemekkel.

* A villamoság a méhészetben. Freiurth ur Cannstadban villamoságot vezetett egy telt kaptárba és a méheket tíz percztől 8 óráig terjedhető időre tetszése szerint elbódította. A gyöngébb alkotásu heréket a villamos rázkodás megölte, míg a méhek pár percz múlva magukhoz tértek. Ez tehát egyszerű mód a herékekkel túlnépesített kaptárt megtisztítani.

* A magyar lovak kivitele. Utóbbi időben Bagnasco olasz királyi lovassági tábornok, Budapestben időzött, hol az olasz kormány megbízásából 1000 darab lovat vásárolt a lovasság számára. A lovak, melyek részint a tiszlek részint pedig a legénység számára fognak felavatanni, darabonként átlag 480 forintjával vásároltattak!

* Hennicke Rezső, könyv- és zene-műkereskedésében Győrött a következő legújabb megjelent zene-művek kaphatók vagy megrendelhetők: 1. Hat Praeludium. ünnepélyes alkalmakra. Orgonára szerz. Nemesovits Antal, orgonasz. és képezdei zenetanár Győrött. Ezen hat orgona-darab egyszerűsített kiegészítő részét képezi fentnevezett szerző „Gyakorlati orgonasz.“ című művének, a mely mű másod-

dik kiadásban épen most kerül ki a sajtó alul. — 2. Latin requiem liberálva. Egy énekhangra orgona kísérettel. Szerz. Nemesovits Antal, orgonasz. és képezdei zenetanár Győrött. — Szerző ezen művet könnyű és rövid stylumban szerkesztette, dallamos s tiz hang terjedelmét nem lépi túl. — Mindegyik műnek ára 60 kr. A „Gyakorlati orgonasz.“ ára 1 frt 50 kr. A megrendelés legcélszerűbben posta-utalvány utján eszközölhető. — Bátorodunk tehát a fentjelzett egyházi zene-műveket főtisztelendő egyházi hatóságok, tanító kántor urak becses figyelmébe ajánlani, valamint a tanítóképezdei igazgató és zenetanár urakat tisztelettel felkérni, miszerint azokat hatáskörükhöz képest e pályára készülő képezdei tanulóknak kegyesen ajánlani méltóztatassanak.

Közigazgatási bizottság.

Torontálmegei közigazgatási bizottságának 1883. évi október hó 1-én tartott rendes havi ülésén előadott ügyek tárgysorozata:

Adóügyek.

Kis-Orosz községre vonatkozó földár kár címizeni munkálat. — A pénzügyminisiteriumhoz felterjesztetik. Elisenhain község áríz-kár felvételi munkálat. — 1487 frt 50 kr. földadó leiratik. Macedonia község hason ügye. — 205 frt 80 kr. földadó leiratik. Rudna község hason ügye. — 199 frt 38 kr. földadó leiratik. Gaád község hason ügye. — 292 frt 92 $\frac{1}{2}$ kr. földadó leiratik. Szaján község jégeső által okozott kár felvételi munkálat. — 1258 frt 23 $\frac{1}{2}$ kr. földadó leiratik. Bresztovác község hason ügye. — 275 frt 92 kr. földadó leiratik. Az eleméri közbirtokosságnak M.-Szt.-Mihály, Szb. Ellemér, Szb. és Tót-Aradác községeken áríz és földár által okozott kár felvételi munkálat. — A pénzügyminisiteriumhoz felterjesztetik. Lövenstein Adolf szrb-n.-szt.-mikiósi lakos házodó mentesség iránti kérvénye. — Mint elkésett elutasittatik. Rónay Lajos antalfalvi szbíró végrehajtó T.-Beccsére lett kineveztetése tárgyában. — Tudomásul vétetik. Surján község behajthatatlanság címizeni adó leírása tárgyában. — 27 frt 55 kr. leiratik. Somogyi János nagy-beckereki lakos I. II. oszt. ker. adó leírása tárgyában. — Mint elkésett elutasittatik. Toderszku Miklós új-szt-iváni körjegyző felebbezése a terhére kirott pénzbírság ellen. — A pénzbírság 5 frtra szállittatik le. Weber Péter s társai albrechtsfalvi lakosok, hadmentességi díj elleni felebbezésük. — A szabályszerű tárgyalás megindítása végett az adófelügyelőnek kiadatik. Özv. Uverity Macza szőregi lakosnó hason ügye. — Elutasittatik. Bugar Tódor r. écskaí lakos hason ügye. — Elutasittatik. Szmederevacz György nagy-beckereki lakosnak hason ügye. — Elutasittatik. Özv. Kirtianszky Jela helybeli lakosnó hason ügye. — Elutasittatik, egyuttal a téves kivetés miatt 4 frt pótdólag kirovatik. Freund Adolf helybeli lakos hason ügye. — Elutasittatik. Retyin Milán és Mihály mokriáni lakosok hason ügye. — Elutasittatik. Puskás Imre ó-szent-iváni lakos hason ügye. — Elutasittatik. Devies Péra helybeli lakos hason ügye. — Elutasittatik. Todor Károly alibunári lakosnak felebbezése (földadó ügyben) a kir. adófelügyelői végzés ellen. — Elutasittatik. Bertus Mátyás sz.-n.-szt.-mikiósi lakos fogy. adó elleni felebbezése. — A felebbezésnek hely adatván, az első fokulag megállapított 136 frt 37 krnyi adó hagyatik helyben. Kovacevits Demeter beodrai lakosnak kérvénye fizetési halasztás iránt. — Elutasittatik. Haulik Károly h.-bókai adózó föld és ált. jöv. pótdó adó elleni felebbezése. — Független tartatik. Kohn J. L. n.-beckereki kir. adófelügyelőség által hozott végzés elleni felebbezése. — Elutasittatik. Rasz Márton hadmentességi díj elleni felebbezése. — Elutasittatik. Heim Anna szrb-n.-szt.-mikiósi lakosnó felebbezése fogyasztási (consum) adó ellen. — Elutasittatik. Widter Ignác mokriáni lakos végrehajtás beszüntetése tárgyában. — Kérelme nem teljesithető, szolgabírói nyilatkozatra hivatik fel. Kir. adófelügyelői szeptember havi szakjelentése. — Tudomásul vétetik.

Közköztatási ügyek.

Vallás- és közöktatási m. kir. minisiter úr Ő nagyméltósága f. évi augusztus hó 3-án, 26130. szám alatt kelt rendelete, mely szerint minden oly községben, melyben 30 iparos tanuló van, ezek számára ipariskola állittassék. — A szolgabírák felhivatnak, hogy írják össze azon községeket, melyek legalább 30 iparos tanulóval bírnak és jelentsek be. A n.-szt.-mikiósi szolgabírárság betérjeszti f. évi július hó 2-án 2754. szám alatt kelt jelentése kíséretében Nagy-Szt.-Mikiósi községi előjárósága által az ott-helyt felállittandó ipariskolára vonatkozó beadványát. — A szolgabíró utján a község utasittatik az ipariskola felállittására. Tallian Béla, megyei alispán urnak a perjámosi ipariskolára vonatkozó átirata. — Az ipariskola felállittandó. A kis-jécsai községi iskola 1882-83-ik tanévi iskolai számadása. — Számadó felmentetik. A glogoni községi iskola 1882-83-ik tanévi iskolai számadása. — Számadó felmentetik. Tanfelügyelői havi jelentés. — Tudomásul vétetik. A csanádi községi iskola 1882-83-ik tanévi iskolai számadása. — Számadó felmentetik. A nagy-jécsai községi iskola 1882-83-ik tanévi iskolai számadása. — Számadó felmentetik. (Folyt. köv.)

Torontálmegei közigazgatási bizottság

fegyelmi választmányának f. évi október hó 2-án tartott ülésének jegyzőkönyve

1. Szent-János község képviselőitének felebbezése Kornyá Petru ottani bíró ellen hozott alispáni határozat ellen. — Kiegészítés végett, megye alispánjának kiadott.

2. Halász István és társai öregfalvi lakosok, mint panaszosok, és Öregfalú község előjárói, mint panaszoltok részéről bejelentett felebbezés a megye alispánjának 17016. 1883. számú II-od foku határozata ellen. — Mindkét felebbezés elutasított.

3. Ügyészi vélemény Földföldi György t.-kanizsai tanító fegyelmi ügyében. — Vádlottal közöltetett, hogy 8 nap alatt nyilatkozhatik.

4. Főispán úr Ő méltóságának augusztus hó 17-én 611. sz. a. kelt leirata Horváth. Adolf szolgabírói segéd fegyelmi ügyében. — Tudomásul vétetik.

5. Szűcs János kis-zombori lakos felebbezése a megye alispánjának 2642. sz. a. hozott határozata ellen. — Felebbezés elutasított.

6. Sztankovits György felebbezése a megye alispánjának 3551. számú határozata ellen. — Felebbezés elutasított.

7. Ügyészi vélemény Bugarszky Sebő és Czeher Ernő arvaszéki iktató és irnok fegyelmi ügyében. — A fegyelmi eljárás részben beszünttetett, részben folytatása elrendeltetett.

8. Jegdics Elek, szerb-kereszturi jegyző fegyelmi ügye. A fegyelmi eljárás folytatása elrendeltetett, vádolt jegyző állomásába visszahelyeztetett.

KÖZGAZDASÁG.

Meneterv

a nagy-kikinda-nagy-beckereki vonalrészén.

	reggel	délelőtt
Nagy-Kikinda . . . . . indulás	6.11	2.45
Váalom	6.49	3.15
Karlova	7.16	3.35
Beodra	7.42	3.49
Török-Bece-Franyova	9. . .	4.83
Kumán	9.35	4.87
Mellenca	10.7	5.17
Ellemér	10.41	5.40
Nagy-Beckerek . . . . . érkezés	11.6	6. . .
	délelőtt	este
Nagy-Beckerek . . . . . indulás	8.30	4.7
Ellemér	8.51	4.40
Mellenca	9.15	5.16
Kumán	9.34	5.44
Török-Bece-Franyova	10.3	6.30
Beodra	10.43	7.30
Karlova	10.56	7.50
Váalom	11.16	8.15
Nagy-Kikinda . . . . . érkezés	11.45	8.51
	délelőtt	este

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A „Vasárnapi Ujság“ szept. 16-iki száma a következő tartalommal jelent meg: A nemzeti színház igazgatói: 1. Paulay Ede. 2. Erkel Sándor. — Olaszországhoz. Kéltemény. Ifj. Ábrányi Kornél-tól. — A kerületi orvos. Turgenyev Iván rajza. Oroszból. Csopely László-tól. — Horvát vitézség. — Jolán. Angol regény. Irta Black William. — Tűzokádók kitérőse Jáva szigetén. — Négy nap Máramarosban. IV. Szász Károly-tól. — Madagaszkár új királyója. — A pálmák. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár. Képek: Paulay Ede, Erkel Sándor. — Pálmák: 1. Uj-granadai viasz-pálma. 2. Brazíliai Mariti-vagy Mauritia-pálma; legyező-levelű pálma-típus. 3. Abiszíniai dracéna. 4. Palmira-pálma. 2. Thebaizsi dumpyálma. 6. Corypha-pálma, melynek levelei, koruk szerint, különböző állásban vannak. 7. Indo-kínai Caryota-pálmák. 8. Pálma-típusok. 9. Raphia pedunculata, Madagaszkár pálmája. 10. Inaja Brazília pálmája; szárnyaslevelű pálma-típus. 11. Aréka-pálma. — Jolán. — A javai katasztrófa: A Szunda-szoros keleti partja, szigetel, s Anger kikötője Jávában. Krakoa sziget a Szunda-szorosban, a vulkáni kitérősek központja. A Szunda-szoros, Anger felől tekintve. — Madagaszkár új királyója.

A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyed-évre 2 frt, a „Politikai Ujdonságok“-kal együtt 3 frt. Ugyancsak a Franklin-Társulat kiadó-hivatlatában (Budapest, egyetem-utca 4-dik sz.) megrendelhető a „Képes Néplap“ legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 1 frt.

APRÓSÁG.

(Bélest vár a béles.) Ebédre hitta az osztály-tanító diákokat a kollegiumból vasárnapra valamelyik helybeli privatistának édes anyja, egy csinos fiatal özvegy asszony. A meghívott hatalmas étvágygval volt ellátva, de más részről nagyon hozzá volt szoktatva helytelen magyar szokás szerint az utalman megújuló kínálatához s a dus és izletes ebéd alatt minden újabb tá ételnél csak ismételt kínálatára vett valamit nagy szemérmesen a tányérjára. Vége felé a folyton felújuló kínálatos s az erre következő obligát szabadkozás közben egyszer csak a házasasszonynak szintén az asztalnál ülő négy-öt éves kisebbik fiacskája fölcsóval, s naív ösztinsséggel elkezdte:

Abám, tudom én hod mál nem akal enni a tanító bácsi. Hát mikol a konyhán kelesztül jött, megláttá, hogy sztrudit isz szűtünk ez moszt a béit az almás-béleszre tartotjátá.

Képzeltetni, hogy a kis csacaka gyerekek e gonosz gyanusítására a szegény szemérmes jámbor diák majd az asztal alá süllyedt szégyenletében.

Feloldó szerkesztő: Lauka Gusztáv.

Ad 5611. számboz.
1883.

Birtokeladási árverési hirdetemény.

7902. sz. tlkvi 1883.

(331-1.1)

Árverési hirdetemény.

A módosi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy a m. kir. állami adókinostár mint végrehajtható, Tellmann János, Anna és Mária végrehajtást szenvedettek elleni 130 forint 69 kr. adó és egyéb tőke, ennek 1859. évi július hó 24. napjától számított 6% kamatai, 34 frt 10 kr. eddig megállapított költség iránti végrehajtási ügyében, a módosi kir. járásbíró területéhez tartozó, N.-Párdány község 80. számú tjkvben A. I. alatt felvett 80. összeirási számú beltelkes háznak 435 forint becsárban való nyilvános elárverezése ezennel elrendeltek és annak fogantatására a határidő 1883. évi november hó 5. (ötödik) napjának, d. e. 10 (tíz) órájára, N.-Párdány község háznak hivatalos helyiségében kitzetik.

1. Kikiáltási ár a fentebb kitett becsár, a melyen alul is az árverésre kitzított birtokok eladtni fognak.

2. Árverezni kívánók tartoznak a becsár 10%-át, vagyis 43 frt 50 krt az árverés megkezdése előtt készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság Módoson, 1883. évi szeptember hó 25-én.

Kremer F.,

mérnök, N.-Kikindán,
Csuncsits-Reindel-féle házban,

ajánlja magát tervezetek és költségirányzatok elkészítésére templomok, iskolák, malmok, magán és gazdasági épületeknél.

Elvállalja az építési vezetést, összevetést és leszámolást, valamint a földek kimérését, a határ szabályozását és a csatornázást.

Képviselője a homokos mész (Cement) és kőanyag gyáraknak. (320-3.2)

G A N S M.

(Budapest, Dorottya-utca, 6. sz.)

ajánlja jól felszerelt

arany, ezüst, ékszer

és (329-1.1)

zsebórákraktárát,

pontos szolgálat

és a legolcsóbb árak

biztosítása mellett.

Bolthelyiség itten a vásári időn át:

Hunyady- (fő-) utca, Kollarits-féle házban.

Egy jó családból származó

fiatal özvegy gazdasszonyi vagy házvezetőnői állást keres.
Bővebbet e lap kiadó hivatalánál. (332-3.1)

Üzlet megnyitás.

Alólírottak van szerencséje a t. cz. közönségnek becses tudomására hozni, hogy ő a bold. Gittler Antal-féle

szijgyártó-üzletet

átvette és azt saját nevében tovább vezetendi.

Elvállal továbbá minden e szakmába eső dolgokat és azon fog lenni, hogy a t. cz. közönséget pontos és lehető legolcsóbb kiszolgálat által kielégitse.

Szíves megrendelésekért esedezik alázattal

Berg Agoston,
szijgyártó-mester.

Az üzlet-helyiség a bold. Raskovics-féle házban, Jankovics-féle kávéház átellenében létezik. (323-2.A)

465	Torontó	Szörög	Szörög	épület nélkül	58141	40	411	Toron	Szörög	épület nélkül	21020
466			Uj-szentiváni	"	10580		472			"	
467			Kübekházi	"	22600		474			"	
468			O.-bessenyői	"	64800					"	
469											

Szegeden, 1883. szeptember hó 26-án.

M. kir. államjóság-igazgatóság.